

Ware verthooning ende afbeeldinghe van eenen dooden ende meest half verrotten vis, door die zee aen der strande op gheworpen, den 20. der maent September, anno 1608. was lanck ontrent 20. voeten

ende lach tusschen Catwijck ende Schevelingen by den Hage in Hollandt, met die beduydenis daer van, hier ouer verclaert. Aenwijsende den standt ende conditie des conincx van Spaignien ende sijn bedroch inden wtganck van desen vrede-handel gheopenbaert

bron

Ware verthooning ende afbeeldinghe van eenen dooden ende meest half verrotten vis, door die zee aen der strande op gheworpen, den 20. der maent September; anno 1608. was lanck ontrent 20. voeten, ende lach tusschen Catwijck ende Schevelingen by den Hage in Hollandt, met die beduydenis daer van, hier ouer verclaert. Aenwijsende den standt ende conditie des conincx van Spaignien

ende sijn bedroch inden wtganck van desen vrede-handel gheopenbaert. Adriaen vande Vivere,
Middelburg 1608

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/_war006ware01_01/colofon.php

© 2013 dbnl

Prosopopoeia.

ALsoo ghy mijn ghestalt, hier dus mismaeck, aensiet.
 Stinckende vuyl verrot, ghesmeten aen den strande,
 T'ghetal van *lengd' en dach* mijns aencompst u bediet
 Mijner *gheboorten tijt*, eerst inden Spaenschen lande.
 Binnen der stadt *Madril*, doemen *Neerlandt verbrande*.
 Waer van ick mijnen *Naem, Inquisiti* verwerf.
 Om dat ick zedert heb, al om gheleeft met schande.
 Ick hier nu dus in stanck en vuylicheyt verderf.

Twintich voet was ick *lanck*, alsoo ick ben *ghemeten*
Twintich September cranck, vol stanck, opt strand ghesmeten,
 Dertich der selver maent, trocken mijn dienaers gram
Wt Hollant, om dat elck den *stanck inden neus quam*,
 Veel wenschten in persoon, datse die sou gheleyden.
 Die altijt is ghewoon, met vuylen stanck te scheyden.

Alsoo ter Werelt niets by ghevalle en gheschiet, gelijk de Propheet *Amos* seght Capit. 3. *Brult oock eenen Leeu int Wout als hy gheenen roof en heeft, crijcht oock eenen iongen Leeu vvt sijnen hole, ten zy dat hy vvat hebbe ghevangen, valt oock eenen Voghel inden stricke op der aerden, daer gheenen Voghelaer en is heftmen oock den strick vander aerden op, die noch niet ghevangen en heeft, blaestmen oock die Basuynen in een Stadt dat het volck hem daer af niet ontsette, isser oock eenich ongeluck inde stadt dat de Heere niet en doet* Hier mede wijst ons den Propheet aen, datter gheen dingh te vergeefs en gheschiet, ende alles watter geschiet, het heeft sijn bysonder opmerckinge ende eygenschap, om daer wt den raet Godts, sijn wesen ende ons selven te leeren kennen, ende bestraft ooc met eenen de menschen, die alsoo onachtsaem de wercken, ende wonderdaden Godes als maer voorby gaende en aenschouwen, die welcke meynen dat alle dingen alsoo natuerlijcker wijs ende maer by ghevalle en gheschieden, ende en letten nergens op, dat wanneer Godt de winden doet blasen, de zee doet schuymen, de eerde doet beven, ende dat hy wonderen, teekenen, ende Cometen aen den hemel verthoont: Dat hy monstrueuse menschen, Dieren, op den Aertbodem, als oock wt der zee laet voort comen.

Ende dewijle den Propheet hier seght, dat oock het brullen eenes Leeus, dat den Voghel inden strick des Vogelaers sijn opmerckinge heeft, ende dat het gheluyt der Basuynen den menschen ontstelt, gelijkkerwijs Godt den Heer den kinderen van Israels het gheluyt der Basuynen, tot een teecken ende memorie van die wonderbare, miraculeuse overwinninge der stadt *Iericho*, heeft willen naerlaten, van gelijcken door't gheluyt der Basuynen, ende met brandende Lampen heeft *Gedion* het *Heyr* der *Amalechiten* verbaest, verstroeyt, ende omgebracht, ende God de Heer heeft ooc sijn woort ende belofte menichmael door teekenen verzeghelt om den zwack geloovighen mensche te verstercken, ende hem van sijnen ghenadigen wille te versekeren.

Noach tot teecken van sijne beloftenissen, dat hy de Werelt met den water niet meer wilde laten ondergaen, stelt hem den Regenboge des Verbonts tot een gewis teecken. *Iosua* tot ouerwinninge sijner Vyanden, laet hy de Sonne aen den Hemel van haren loop stille staen.

Item door het ruyssen der tacken, ende bladeren van eenen Moerbesiboom, waerschout hy den Propheet *David* op te trecken, ende dat hy t'Heyr der Philisteen voorhem wilde slaen. *Hiskia* tot teecken dat hem sijne daghen verlenght waren, ende dat Godt hem ende de Stadt *Ierusalem* van de hant des Conincx van *Assirien* verlossen soude, laet de schaduwe der Sonnen aenden Sonnewijser *Ahas*, thien linien te rugge keeren, over dewelcke sy ghegaen was.

Aenmerckt dan hoe neerstich ende zorchfuldich wy behooren te wesen, om de Regeringhe Godes, ende sijne wonder teekenen, t'onsen tijde ghegeven, waer te nemen Alsoo wy nu gheen cleyne noch geringe oorsake des opmerckens weerdich hebben, by sonder in desen onsen soo beroerlijcken wonderlijcken ende wanckelbaren tijt die wy voorwaer als den Apostel *Paulus* seght) wel behoorden wt te coopen om daer mede ons profijt ende voordeel t'onser zalicheyt ende kennisse Godes te voorderen, indien wy niet met dieghene die inden tijt des Oougsts slapen verloren willen gaen.

Dit hebben wy alsoo noodich geacht den Leser voor te stellen, om te beter te verstaen ende opmerckinge te nemen, vant t'gene wy hier naer tot verclaringe van dese voor ghestelde figure hebben willen schrijven, also ick die selve ghesien hebbe, ende na

mijn beste geconterfeyt ende wtgebeelt, ende ooc met eenen mijn gevoelen ende oordeel daer

over by geschrifte ghestelt, verkopende by de verstandighe voor so veel alst hun dienstelijck ende profijtelijck is sal aengenomen werden, niet teghenstaende dat ick weet, dat sommighe onwetende ofte curieuse perispelijcke menschen my hier in sullen willen teghenspreken, ende mochten segghen dat het maer Raetsels en zijn ofte Evangelium wt den Spinrock, nu eylaes ick en ben Propheet noch Propheten kint: Soo my yemant hier in wil berispen dat ick hier mijn fundament ende beduydenis op den Vis treck ende dat ick daer in mach feylen, soo ist nochtans niet te min het beduyde warachtich, ende is nu met der daet ondervonden: Ick en ben oock niet alleen van die nieuwsgierige geweest om die te gaen besien, maer ter selver tijt hebbe op den strande ghevonden, der Coninghen, Potentaten ende Vorsten Ghesanten, van Vranckrijc Enghelant, Duytschlant, oock verscheyden Edelen Staten, ende Magistraten, oock me Vrouwe de Princesse, met hare Staet-Ioffren, ende voort menichten van andere Karotsen, Koetsen, ende Waghene, ende veel volcx te voet en te Peerde van alle quartieren, midtsgaders oock selver des Coninx van Spaigniens Ghesanten, die ick achte dat (hoe wel sy Hof-meesters gheweest zijn) om soodanige doode vuyle krenge in bedeckte Silveren schotelen op onse Tafel te rechten) daer op (mogelijck niet sullen ghelet hebben, ende oock by den meerderen deel (van die sy nu ghesien hebben) weynich sal geacht wesen, niet te min het gene van so veel volcx ende treffelijcke personagien is weerdich gheacht besien te zijn, mach wel van een gheringe genoteert ende beschreven werden.

[20 en 21 September 1608]

Desen voorsz. Vis, ofte doode, vuyle stinckende karognie, is door 't spoelen der zee ende stercken noordwesten wint aen de zee strande gheworpen op den 20. der Maent September, is so ontrent op een half ure naer by Schevelinghen in Hollandt by den Haghe, alwaer ick hem op den 21. daer naer ghesien hebbe, ligghende met den buyck naer de strande, ende met den rugghe naer der zee zijnde meer als half verrot, sulcx dat hem de graten inde lendenen ontbloot waren, den buyck half wtghevallen, de huyl lach achter af gestroopt over den steert als een vuyle vodde ofte onnutte sleter, de tonghe ooc half rot stack hem heel verachtlijck wt der kelen als van eenen dooden hont, het onderste kinnebacken, daer in hem de tanden ghestaen hadde, was heel bloot van Vleesch oft Vis, ende de tanden altemaal wtghevallen, naer de maniere, soo den Leser ten naesten by de voorghestelde Figure daer van sien mach, ende was onnuttelijc bemost, bewassen, ende vuyl stinckende, datmen mocht vryelijck oordeelen, dat hy in eenich daghen (te voren) niet en zy ghestorven, hy was lanck ontrent 20. voeten, de dickte was onbequaem te meten.

De eerste opmerckinge ende verwonderinge daer van is dese, alsoomen seer weynich siet dat de Visschen inder Zee van selfs sterven ende dat om oorsake, dat sy die corruptibele locht niet soo seer en zijn onderworpen ghelijck als wel andere Dieren, ende Aertsche creaturen op den velde, soo veel te min noch dese ofte diergelijcke groote monstrueuse dieren vande welcke Godt selver ghetuycht, als hy teghen *Iob* seght Capit. 41. *Dat hy sonder vreesse geschapen is, dat hy over de klippen ende scherpe klippen vaert, als over drec, dat hy de zee doet sieden als eenen pot,*

ende dat hy de diepten gantsch grau maect, ende dat hem op der aerden niemant en is te ghelijcken.

Siet nochtans bethoont ons Godt een van dese *Behemots* ofte *Leviathans* al hier op onse strande ghesmeten inder ghestalte als waert eenen dooden hondt, ofte andere onnutte vuyle karoignie. Ick en vinde oock niet datter eenighe meer in sulcker ghestalte erghens in dese landen ofte stranden zy aengecomen, maer door Godes beschic-

kingh de ghene daer wy van weten, zijn meest op die stranden gebleven, door dien hen het water ontgaen zijnde, dat groote verschrickelijcke Corpus heeft moeten vast blijven, ende de doot serven, ende waert dat God hen met de reden begaeft hadde, mochten naer de nature wel ghewenst hebben maer een cleyn Visken te wesen, sy en souden soodanighen perijckel niet onderworpen zijn.

Hier wt sullen alle gheweldige ende groote Potentaten leeren, dat hoe wel sy na den loop des Werelts, ende der gheboorte, oft der beroepinghe, sterck, machtich, rijck, weeldich ende geluckich schijnen dat sy oock een groote Zee ende ruymen vloed van water van noode hebben, om soodanighen grooten *Monarchael Schip* te bestieren, ende daerom wanneer sy hen te buyten gaen, ende te hooch ofte te leech willen seylen, connen seer lichtelijck van eenighe Rotse, clippe, ofte slechte strande gheplettert worden, dat is van een cleyn volck wt haren stoel ende Gouvernement ghestooten, ende te bersten ghesmeten.

Hier van hebben wy veel exempelen in verscheyden Historien, als van *Philippus* van *Macedonien*, *Iulius Cesar* ende meer andere die wy om de cortheydt voorby gaen, te meer om dat wy daer van volcomen exempelen ghenoech hebben in onsen tijde gheschiet, aen dien grooten, stercken ende gheweldigen *Spaenschen Leviathan*, die ons Godt hier nu verthoont in Figure te wesen als een doode onnutte crenghe, zijnde van minder groote ende macht, van minder weerde ende deucht als sijne voorsaten gheweest zijn, de andere voorgaende monstrueuse Visschen heeft Godt in verscheyden male levendich op onse stranden gheplettert beteeckent de levendighe stercke macht van *Spaignien*, die soo menichmael haer gewelt op die Landen ghebroken ende sijne hoornen in stucken ghestooten heeft, doch evenwel en heeft niet willen af staen den rechtveerdighen onnooselen te vervolgen, den welcken Godt seght die haer aenraect, den Appel sijnder ooghen aenraect, maer ter contrarie heeft hem meer ende meer met alle Gooddeloose middelen, valsche eeden, valsche pardoenen, listige verbonden, schalcke raetslaghen, ende tyrannighe wreetheyt soecken te behelpen, dat hy by naest by alle Princen der Weerelt voor suspect, meyneedich, ende voor ontrouw ghehouden: jae oock ghescholden wert, ende dat hem alsoo sijnen grooten name stinckende, ende sijnen szepter als een onnutte crenghe gheworden is, ende heeft hem also op de strande des verderfs ghesmeten, ende is schandelijck geborsten, niet tegenstaende, sijn, ende sijner medeghesellen geweldich waterblasen om den anderen te verlossen. Maer om op dat ghy niet dencken en soudet, dat wy wt partijschap oft andersins wt eyghen fantasie, yets soecken te verdichten, om die ieuckende ooren des ghemeynen volcx te ketelen, oft om hun te believen. Voordts van't ghene datter ghepasseert is, dat wy dat nu lichtelijck connen segghen: Het is wel so dat wy veel beter het geledene, als het toecomende weten te verclaren, nochtans niet te min, canmen oock wt t' voorgaende teecken, het naervolghende af-meten, niet min dan ghelijck wy wt het botten des Vijch-booms den Somer bekennen.

Heeft Godt niet te voren wtduckelijc door teeckenen ende Monsteren bethoont die schrickelijcke wreede Oorloge, ende harde straffe over dese onse Nederlanden gevoelt.

[17 September 1566]

In den Iare 66. op den 17. dach der Maent September, is een verschrickelijck, grouwelijck ende wonderlijck Monster van eenen Vis, op die zee strande by *Scheveringh* ghevangen, hebbende den beck als eenen uyl, het hoofd heel verwerselt, daer op stonden 10. groote hoornen door malcanderen gegroeyt als Rams hoorens, op die selve hoorens waren gefigureert, *ende* alom doorsaeyt, merckelic gesneden ronde schotelkens als bedelaers schotelen, of lasarus nappen, soomen die noemt, de steert was hem

als een Papen ofte Iesuiten Cruys mutse ghestelt, soo ick daer van de Figure (inder tijt ghesneden, ende in druck wtghegaen) ghesien hebbe heeft dit Monster niet naecktelijck wtghebeelt het ghene corts daer naer ghevolcht is. Want ter liefden van dat ghehoornde Roomsche Beest, wildemen de *Inquisitie* inde Nederlanden tegens hare rechten ende Privilegien in voeren, den Adel ende Ridderschap om dat sy haer verkonden met goet ende bloet de vryheyt des Vaderlants te verdedighen, ende daerom met requesten hare ghetrouwicheyt ende dienst voor den Coninck presenteerden, daer benefens claechden over de tyrannighe ende wreede Placcaten, werden daerom de selve niet voor fielten, bedelaers, ende Geusen ghescholden ende tot teecken, dat sy om de eere des Coninckx, (maer niet om die *Spaensche Inquisitie*) geerne verachtingh wilden lijden, soo terstont alle de gheconfedereerde Edelen ende Staten droeghen geborduerde schotelkens op den hoet, oft op den mantel, oft op de mouwen droeghen oock Goude ende Silvere medaillien aen den hals op d'een sijde ghefigureert het beeldt des Coninckx, op d'ander sijde een trouwe, houdende eenen bedel-sack met dese letteren omschreven: *Den Coninck in als ghetrou tot den bedelsack toe*. Waer van sy tot noch toe den name van *Geusen* behouden hebben: hoe die Nederlanden t'zedert van de Spaensche hoornen zijn ghestoten geweest, dat die Edele als lantloopers ende bedelaers moesten vluchten ende dat door raet ende toedoen van die pausche Spaensche *Iesuitsche monsteren* (d'welcden *Iesuitschen mutsen steert* van dit monster bediede) dat ooc gantsch *Europa* door de Iesuitsche oft Esauitsche generatie ende verderfelijcke Sprinchanen (wt den afgront opgecomen) is geplaecht geweest leert dervarentheyt datter gheen Coninckrijck noch Vorstendom, noch Landen noch Steden en zijn, die door dese Iesuitsche grouwelicke monstrueuse hoornen niet en zijn gestooten gheweest doch de particulariteyt van dien moeten om die lancheyt der materie hier voorby gaen

[2 Iulij en 23 November 1577]

Inden jare 77. den 2. Iulij is tot *Saftingen* inde Schelde eenen grooten Vis (een *Sprutswal* oft *Waterblaser* ghenaemt) aenghecomen, ende ghevangen, was lanck 58. voeten, ende 43. voeten dick. Int selve jaer den 23. dach November, zijn in *Hollant* voor de strande ghesien 13. dierghelijcke waterblasers, bedrijvende groot gewelt, ende ghetier, sulcx datter een van hun de strande te naer comende is vast ghebleven: De ander dit siende, deden groot ghewelt, met water voerenom hem wederom af te helpen, maer te vergheefs, sulcx datter ten lesten noch twee vande andere daer toe op strande vast raecten ende daer blijven moesten. Den grootsten was lanck 99. voeten.

Maer wat teeckenzen zijn dit gheweest, wat is daer na ghevolcht, is dit alsoo ghepasseert sonder datter yet opmerckens weerdich toeghecomen zy? ghewisselijck neen, is niet dat selve jaer dien grooten Spaenschen waterblaser *Don Iohan* int Gouvernement der nederlanden ghecomen, wat listen wat lagen, wat practicken heeft hy te werck ghestelt, om die landen onder dat Spaensche jock te brenghen, waren die beroerten op dien tijt niet so groot als wel oyt te voren oft daer naer gheweest zijn, eenighe Provintien hielden *Don Iohan* voor haren Gouverneur, die van Brabant

ontbieden den *Prince van Oraengien*, andere ontbieden den *Eertshertoghe Mathias*, voor Gouverneur, in somma de beroerte vermeerderden haer van allen sijden, als die voorsz. Waterblasers oock die Zee beroerden. Ten laetsten is den *Don Iohan* aen die strande der Spaenscher hoochmoedicheyt ghesmeten, ende sijn verradery is ontdeckt, niet teghenstaende het geweldich water blasen der lants verraders, sijne complicen ende metgesellen die hem gerne afgeholpen ende verlost souden hebben, maer te vergheefs. Wat daer meer ghevolcht is, willen wy den Leser tot de Historie onses tijts wijsen.

[1 Meert 1594]

Item inden jare 94. Den eersten dach der maent Meert, is een grooten verschrickelijcken Vis ghestrant op de kuste van Vlaenderen, ontrent Sluysche gat beoosten, was lanck 80. voeten, hebbende in sijn backhuys ontrent 200. tanden, en so swart als oft ghet geweest ware, sijn een elle lanck, ende breet bevonden. Is dit ooc niet een voorbode gheweest van die schrickelijcke Spaensche Galeyen, daer na tot Sluys ghearriveert, die met haer wreede breede tanden hoopten te vermorselen ende te vernielen die Zee-vaert ende Visch Rijke neyning der vereenichde Landen, maer door Gods ghenade hebben weynich wtgerecht, sulcx dat sy ten laetsten wt vreesse (ende voor d'innemen van Sluys) hebben sy de Galeyen selver ghestrant ende inden gront gheboort waer van eenighe vergaen zijn diemen niet op en conden krijghen, de rest door Gods ghenade zijn in onse handen ghevallen naer dat te voren den Oversten *Spinola* int exploieteren teghens onse Galeyen, is met een Canon gheschoten gheweest dat hem de darmen wt den lijve vielen, ende is alsoo in stucken gemorselt ende gheborsten.

[2 Februari 1598]

Item inden jare 98. den 2. Februari is oock ghestrant tusschen *Schevering* ende *Catwijck* eenen grooten *Potwalvis*, die ick ooc op dat mael gesien hebbe, was lanck 52. roeyvoeten, sijnen steert was breet 13. voeten, sijn onderste kinnebacken was lanc 7. voeten, daer in stonden 42. tanden, die hem voren in het backhuys (daer in so veel groote holle gaten stonden) insloten, de Visschers creghen hem levendich, ende doort groot ghewelt dat hy dede, lach soo diep in het sant ghewoelt, datmen sijn dichte niet meten en conde, ende is alsoo doort ghewelt geborsten dat hem het bloet ende smout pisseling, ende met groote menichte wt sijn backhuys is afgelooopen, sulcx dat een groot stuck weechs ter zeewaert in, de selve als bloet root, ende gheverwet was.

[24 Februari 1598]

Wat *Augurie* oft verborghen Prophetije is dit gheweest, arriveerde niet dat selve Iaer, ende inde selfde maent op den 24. dach Februari een Vlote vanden Coninc van Spaignien sterck 38. schepen, brengende int lant 4000. Spaigniaerden, tot dienst ende behoefte van den nieuwen Cardinael en Spaenschen Gouverneur, die oock dat Iaer te voren een dochter om haers gheloofs wil int sant heeft laten delven, maer hoe diep sy daer in lach en is maer al te wel ghemeten. Dese voorsz. Vlote Schepen quam onder het beleyt van eenen *Don Zanchio Leyva* des welcken Commissie was niet te slaen, maer het volck te landen, al soudemen de schepen stranden, d'welck oock ten deele gheschiet is, doch niet te min wert een van dien by de Hollanders genomen

diese besprongen, daer op gevanghen werden 150. Spaensche Soldaten, de reste vant volck zijn meest aen lant gecomen, ende de schepen vergaen, niet teghenstaende dat sy 14. vande grootste tot Oorloch schepen meynden toe te reeden.

Is oock niet in dat selve Iaer den grooten *Admirant* van *Arragon* met gheweldige macht ghecomen, om de vereenichde landen van alle canten te bespringen, maer door Godts ghenade heeft hem te bersten gheloopen, ende sijne macht ghebroken op die neutrale landen ende stranden, teghens de welcke hy gheen vyantschap en hadde noch eenighe heerlijcke victorie daer by verwerven mochte eyntlijck heeft alsoo sonder vrucht te doen, de macht des Conincx van Spaignien ghebroken, ende sijne eere vermindert, ende is alsoo op die machtighe stranden Godes naer sijn rechtveerdich oordeel gheplettert worden.

[13 December 1598]

Item dat selve jaer op den 13. December is oock ghestorven dien grooten *Leuiathan* den Coninck van Spaignien naer dat hem de etter buylen te voren inden lichame op verscheyden plaetsen open gheborsten waren, wt dewelcke niet dan etter, bloet stinckende vuyle materie ende luysen in menichte wtvloeyden, soo datmen hem daer

van niet reynigen conde, sulcx dat hy tot sijnen sone den Prince van *Spaignien* seyde: *Siet Prince vvat is de grootheydt van deser Weerelt, siet dit ellendich lichaem*, Merckt daer oft Godt dan te vergheefs, ende maer by ghevalle op onse stranden desen grooten *Leviathan* in dat Iaer heeft te bersten gheworpen, dat hem sijn bloet ende smeyr als etter wt sijn eyghen backhuys ouervloedich inde Zee ghelooopen heeft Sijne 42. tanden soudemen die t'onrecht moghen vergelijcken by die 42. Iaren der regeringhe des voorsz. Coninck van *Spaignien*, in welck 42. Iaer de Nederlanden int ghemeyn (Godt leyder) ghevoeldt hebben, met wat scherpe tanden sy van dien Spaenschen *Leviathan*, ende grooten *Potwalvis* zijn ghenepen gheweest, also hy in dat selve iaer alle de schepen der vereenichde landen toebehoorende arresteerde ende verbeurt maecte sulcx dat noch by vele die wonden van doen door hem ontfangen, op desen huydigen dach noch niet genesen zijn, ick en behoeve hier tot bevestinge van dien gheen naer der ghetuygen: Het is my leet dat d'ervarenthey, met de smerte het selve gheleert heeft.

[19 December 1601]

Iten inden Iare 1601. op den 19. December, ontrent *Wijck* op Zee is oock gestrant eenen grooten *Potwalvis* lanck 63. voeten, ende 38. voeten dick, hebbende ooc het backhuys vol gheweldighe tanden. Is int selve iaer oock niet gevolcht het grouwelijk ende fortsich belech der stadt *Oostende* in welck belech so buyten als binnen ouer de 150000. menschen gebleven zijn, wat stouter ende geweldiger storm (die spaensche *Leviathans*) van buyten der strande op die stadt ghedaen hebben is niet veel ghehoort, aldaer wel 1200. Mannen inden storm van buyten doot bleven, evenwel niet teghenstaende dat den Coninck van *Spaignien* naer meer als dry Iaren belechs de plaetse verouert heeft, maer nochtans niet te min, is dit die rechte harde strande gheweest, op welcke den grooten Spaenschen Coninck ende *Leviathan* hem te bersten ghesmeten heeft, sijne middelen, volck en tijt geconsumeert, heel Vlaenderen verarmt ende wtgheputtet, ende het herte sijner Ondersaten verloren, ende eyntlijck in plaetse van een bequame zee-haven ende stede, niet anders dan een verwoesten steen-hoop ende mols-hoop becomen heeft, aldaer hy inde wallen mochte sien ende vinden hoe dat sijne goude Pistoletten ende Spaensche *Doublons* in ysere vallen ende wallen verandert waren, niet tegenstaende dat hem de *Italiaenschen Wisselaers* Meester door sijne practijcke meynde te helpen ende sijne tanden meynden te verscherpen, maer eyntlijck werden beyde op dese oostersche strande ghemorselt ende te borsten gheworpen.

Al hier siet ghy nu claerlijck, hoe, ende deur wat middel desen grooten Spaenschen *Leviathan* tot sulcker ghestaltenisse ende mismaect ellendich Corpus gheworden zy ende also van langher hant gecorrumpeert ende sijne tanden ende hoornen in verscheyden male, op die strande Godes in stucken gestooten ende gemorselt heeft, so dat hem daer deur het kinnebacken als ydel geworden is, de tanden wtghevallen dat ten laetsten hem de navel verrot is, ende sijne lendenen (als den onmachtighen ende op sijnen vleeschelijcken arm vertrouwenden behemot) ontbloot staen, boven

dien dat hy sijne tonghe tot meyneedt, leughenen ende laster misbruyckt, ende hem selven daer door alsoo stinckende by alle natien der Werelt ghemaect heeft.

Oft wy dan (segh ick) soo heel buyten redene hem by desen vuylen stinckenden dooden Vis moghen vergelijken, niet dat wy hem soo cleyn achten, ten aensien sijnes Ampts ende beroepinghe d'welck hem van Godt gegeven is, noch oock in sijne Thresooen ende mogentheyte van rijcken, hoe wel ten dien aensien, hy selfs bevonden heeft dat hy daer met hem selven oneer ende stinckende fame ghecocht heeft. Ick swijghe

dat hy hem door de selve als een middel der zegeninge daer van soude verlost hebben, maer wy spreken hem aen inder gherechticheyt Godes, dat hy veel meer een *Neros* stinckende Monster, als een wel rieckende ghesalfde Coninck gelijk is, namentlijk dat hy hem selven door sijne vermetentheyt daer toe gebracht heeft, ghelijck Godt de Heere tot *Job* spreeckt vanden *Behemot*, *Siet (seght hy) hy slict den stroom in hem ende en achtet niet groots, hy laet hem duncken dat hy de Iordane wt wilde suypen met sijnen monde, nochtans vangtmen hem met sijnen eygenen oogen, ende door val-stricken doorboortmen hem sijnen neuse.*

Wy hopen door Godts ghenade dat wy sien sullen dat hy hem selven sal door sijne eyghene oogen noch meer ghevangen vinden, ende die val-stricken die hy ons doort voorstel des bedriechlicken Vrede-handels meynt om den hals te werpen, hem selven daer mede sijnen neuse sal doorboort vinden, dewijle hy ooc niet naer den raet Godes, naer der gherechticheyt ende naer der waerheyt luystert, die daer spreekt *Sapi 6. Soo hoort nu ghy Coninghen merckt ende leert ghy Rechters op der Aerden, vvant u is de overheyt ghegeven vanden Heere, ende dat ghewelt vanden Alderhoogsten die welke vrAGEN sal hoe dat ghy handelt ende vereyschen wat ghy ordineert, want ghy zijt sijns Rijcx Amptlieden, maer ghy en bedient u Ampt niet fijn, ende en doet geen recht naer dien de Heere gheordineert heeft. Hy sal gantsch grouwelijc ende corts ouercomen, ende daer sal een gants scherp Oordeel over de over Heeren gaen, vvant den slechten gheschiet ghenade, maer de ghevvelldige sullen ghevveldelijck ghestraft worden, met u tyrannen (spreke ic) op dat ghy vvijsheyt leert ende dat het u niet en faelgere.*

[15 September 1607]

Merckt hier wat Wallen, wat Tuynen, wat stranden wy voor ons beschut hebben daer op haer die groote *Leviathans* ende *Potwalvissen* moeten te bersten loopen, beneffens dat sy haer selven den eyghen neuse doorbooren, ende in haer val-stricken ghevanghen blijven, oft hy wel desen sijnen val-strick hem wt den neuse sal connen wroeten denwelcken hy tot inde kele gheslickt heeft, ende den anghel in sijne lange ghevetert, namentlijk, oft hy de leughenen sal connen verschoonen daer in hy sijne Conincklijcke woorden, beloften, ende trouwe selfs violeert, overghegeven ende geschreven, gezegelt ende gearaphreert by sijne leste *agreatie* van dat den 15. September des Iaers 1607. Inde welcke hy tot verscheyden male wtduckelijck belooft op Conincklijcke woorden ende trouwe dat hy toestaet ende aprobeert, laudeert ende confirmeert, ende ratificeert allen ende eenen ygelijcke pometen ende beloftenissen inde handelinghe van *Peys* oft langhe bestant begrepen, als oft die vant begintsel af met hem ende in sijnen name ware ghetraecteert, belooft daer teghens directelijck, noch indirectelijc yets ter contrarie te doen, noch ooc gedoogen van yemant anders contrarije gedaen te werden. Maer wat zijnt gheweest, niet dan doode vuyle stinckende beloften, dewelck hy veyl van meyninghe noch wille en was te doen ghelijck sijne Ghesanten dat opentlijck geseght hebben, ende oock van sijnen Ambassadeur in *Vranckrijc* rondelijck verclaert sulcx ghy wijders wt de brieven van onsen Agent aldaer ende voor desen in druck wtghegaen) volcomelijck lesen moghet, ten zy (seght

hy) dat wy de genaemde vermeynde Catholijcke Religie wederom soudē restabiliseren.

Wat is dit anders als dat wy dese doode vuyle kringhe voor versche ende levendich ghesont aen soude aen nemen, ende dat wy als den hont ons wtspouzel wederom soudē op suypen, om onder d'exel van dien, ende met het woort *Vryheydt* ons als tot een vryen vuylen waterloepende stinckende ryoole te maken, daer alleman sijne vuylicheyt mocht in storten, ende alsoo door de Iesuitsche vuylicheyt ons den stanck soo

groot toe brenghen, dat wy al t'samen daer t'eynden als vanden besmetten Poel tot Roomen vergiftet werden ende om den hals quamen,

Deser dooden krenghen stanck ende vuylicheyt heeftmen weynich connen mercken soo langhe sy inde zee over ende weer heeft liggen drijven, voor datse ten lesten int openbaer aen die strande ghesmeten wert, doen heeft alle man haer onnutticheyt ende mismaecktheyt connen sien, so langhe sy ooc over ende weder om die *Agreatie* in *Spaignien* tot *Bruyssel* ende inden *Haghe* hebben liggen als met alle winden drijven, reysen, ende over ende weder schrijven, men heeft niet connen sien noch oprecht geweten, dat sy also mismaeckte ende stinckende leughenen, ende bedriegherijen ten laetsten souden voortgebracht hebben, voor dat sy't openbaer hebben moeten selfs bekennen, ende dat *Pater Ney* achterblijvende, als te veel ghelogen hebbende, ende so van beyde partijen beschuldicht, dat die oorsake van verachteringhe hem mochte ghegeuen werden

Is dit niet recht hem met sijn eyghen val stricken den neuse doorgheboort, steeckt hy hem selven niet de tonghe verachtlijck wt, die hy als dese doode krenghen niet can in trecken, siet eenen yeghelijcken nu niet, hoe vuyl bemost, bewassen, ende beslijmt hy met de leughenen is, hoe dat hem het lichaem der waerheyt van sijne lendenen verrot is, dat hem de graten ende de beenderen bloot staen, hoe dat hem die huyl der eerbaerheyt is afghestroopt, ende als een vertreden vuyle vodde gheworden is, ghelijck oock dese krenghen de huyl vanden steert lach achter afghestroopt, het is recht den vuylen steert vande *Agreatie* die hem als een rotte sleter openbaert, de lengde van dese krenghen is ontrent 20. voet het is ooc ontrent 20. maenden geleden dat wy ons met desen spaenschenstinckenden *Leviathan* hebben besoetelt, doch hy en spot niet alleen met ons, maer steect oock verachtelijck de tonge wt tegens alle Princen, Coningen ende Potentaten Ghesanten van *Europa*, dewelcke sy met veel schoone verbloemde woorden opgehouden hebben, ende vele maenden langh te vergheefs doen wachten, maer eyntlick hy en heeft hem selfs ter eeren, noch haer ter liefden, noch om de gherechticheyt te bethoonen, yets voortghebrocht, dan isal enckel bedriegherije, onnutte loghenen ende stinckende beloften bevonden, ende zijn alsoo sonder eenighe vrucht op den 30. September wt den *Haghe* ghescheyden, naer dat sy aldaer 8. Maenden langh met haren *Mishoop* ende vuylen stanck de lucht gheinfecteert hebben.

Siet hier, dit is den wtgangh van dese Spaensche comedianten die alsoo haer personagien sochten te speelen, op dat sy ons galle voor Wijn mochten doen drincken, ende ter wijl den Ackerman sliepe, het oncruyt van oneenicheyt, oproer ende ialousie in den Tarwen Acker saeyen, ghelijck sy inden Iare 79. onder d'exsel vanden *Vredehandel* tot Colen deden, maer God zy lof, die het tot noch toe door den wint der eenicheyt heeft verstroeyt, ende als caff wech ghedreven, het ghene noch onbewust soude moghen ergens willen wortelen, moeten wy neerstich ende zorchfuldich zijn, om dat met alle middelen wt te roeyen, dat is, in eendrachticheyt met liefde ende vreesse Godes malcanderen, met raet, ende daet, met goet, ende in alle voorvallende nooden bystaen, ende wt ons weyren alle giericheyt, eergiericheyt, ialousie, ende eyghen bate, ende als die Romeynsche Vrouwen brengen veel liever onse juweelen, arm ringen, ende voorringhen Brasseletten ende spanselen, opt *Capitolium* te hoope tot behoeve, ende om den alghemeynen vyant teghen te staen, veel liever dan ons inden Spaenschen triumph-waghen te laten spannen ende hare slaven te werden, dat

onse naercomelingen gheen oorsaeck hebben ons van onachtsaemhey, giericheyt, ende cleynherticheyt te beschuldighen.

Voorwaer wy en moeten oock niet vertragen noch in hope, noch in vertrouwen

tot God, dat hy eyntlijck onse goede sake tot een goede wtcomste brengen sal al waert dat wy oock naer menschen Oordeel schenen te rugghe te gaen, wy moeten dencken als die ghene die ter Zeewaert varen, dat wy niet alleen schoon weder, maer ooc stormen ende onweder te verwachten hebben, anders soudē wy lichtelijc in onse opinien connen bedroghen werden, ende onse sake van't goede in't quade veranderen, wy en moeten niet soo seer op de begintselen, als op d'uytcomsten sien, want gewisselijck, so onse Ouderen op hare goede sake niet gesien en hadden, ende daerom oock vertrouden een goede wtcomste te hebben, maer dat sy alleenlijc op haer cleyne begintselen, tegen soo grooten ghewelt gesien hadden, hadden sy niet oorsake genoegh om haer voor die groote Spaensche *Leviathans* tanden te verschrieken, al veel meer dan de kinderen van *Israels* in *Babel* haer verschriekten die ghebonden laghen op het velt, siende het stof op den weghe opwerpen van die verwoede, rasende, dulle, droncke *Behemots*, ende *Elephanten*, die quamen ende bereyt waren om haer al t'samen te vertreden, ende te vernielen, ende also op eenen dach met vrouwen ende kinderen om d'leven te comen hoe wel dat Godt de sake anders versach, maer dese veel anders, sy sagen ende sy ghevoelden alreede de *Behemots* tanden, sy saghen met hoopen aen galghen, aen raders, aen staken, verbrant, onthalst, gheworcht ende ghequartiert, haer Vaders, Moeders Broeders, Vrienden ende ghebueren, Leeraers ende Predicanten, den Vader en dorst voor het kint, noch t'kint voor den Vader niet spreken, want waerom het was *Crimen lesae Maiestatis*. Die daer van breeder bericht begeert lese de Artijckelen van *Duc Diable* aen den bloet-raet verleent, doch niet alleen en werden de gheringe oft cleyne gequalificeerde persoonen also getracteert, maer ooc de edele machtichste ende grootste personagien inden lande, als de *Grave van Egmont*, *Hoorn*, *Batenburch*, en andere voorwaer wasser tijt om hem te verschrieken, wasser oorsake om te wanhopen, het is doen gheweest, maer niet tegenstaende, sy dorfdē cloeckmoedich, als dat cleyne muysken, dien grooten *Eliphand* inden snuyt varen, ende nu door Godts genade sien wy hem soo verre gebracht, ende bekennen dat hem de tanden als afgherot ende ghemorselt zijn, door dien Godt hem so veel malen opt kinnebacken gheslagen heeft, als den Propheet *David* seght *Psal. 2*. Maer al waert dat Godt hem die tanden wederom op sijnen aenbeelt der toornicheyt wilde smeden ende de roede wederom verscherpen, voorwaer wy hebben met onse sonden wel verdient, daerom sullen wy ons van herten tot Godt bekeeren ende bidden met den Propheet *Daniel*, dat Godt niet en wil sien op onser ongherechtigheyt, maer om sijnes naems wille, want mijn Godt seyde hy: *Dijn Stadt ende dijn volck is naer uwen naem ghenoecht*. Siet daerom sullen wy trachten dat ooc des Heeren name in onsen Crijch geheylicht werde, ende met *Caleb* ende *Iosue* vertrouwen, dat wy oock dat beloofde Lant sullen in nemen, niet tegenstaende die groote Reusen, ende *Evacs kinderen* aldaer, want waerom, wy hebben de Arcke des verbonts, ende de hutte der ghetuygenis by ons van so groote ende wonderlijcke mirakelen onder ons ghedaen, het was een teecken der ghenaden aen *Israel* bewesen dat God den *Pharo* sijn herte verstoecte, om des te meer sijne wonderen ende straffe aen hem te bewijzen, also verstockt Godt oock het herte des Coninx van Spaigniens, want t'is ghewisselijck, soo hy den Sone niet en kust, hy sal snel over hem toornen, ende op den weghe omcomen, doch wel alle die op Godt vertrouwen, *Psal. 2*, Wat salt doch dese plaesteraers helpen, als den Propheet *Ezechieel* segt *Capit. 13*. Die vrede vercondighen daer gheenē vrede en is, noch om gheenē vrede en dencken, daerom sal haren vuylen geplaesterden kalck af vallen, want seght

*hy Daer sal eenen slachreghen comen, ende daer sullen groote hagelsteen en comen
diet*

*Ware verthooning ende afbeeldinghe van eenen dooden ende meest half verrotten vis, door die zee aen der stranden op gheworpen, den 20. der
maent September, anno 1608. was lanck ontrent 20. voeten*

vellen, ende eenen draey wint salt verscheuren.

Tot noch toe, hebben sy ons voor al de Werelt suspect ende verdacht soecken te maken, dat wy Crijch-gierige, Rebellen, ende verwerpers van Vrede zijn, om dies wil, datmen haer verscheyden reysen gheweygert heeft, haer (in hare dobbele archlistige vermeynde aanbiedinghe van valschen ende ontrouwen voorstel van Vrede) te hooren spreken, ende gave Godt dat wijt voor desen mael noch gheweygert hadden, ende behoorent oock voortaan inder eeuwicheyt te weygheren, ten zy dat wy met de Landen, ende niet met den bedriechlicken *Spaigniaert* tracteren? Dan het is soo veel, dat wy hopen dat hier deur het spaensche Mom-aensicht geheelijc sal ontdaen zijn, ende dat een yder bemercken sal in wien de schult van't verderf onser landen gelegen zy.

Ghy Landen ende Steden die noch dijnen hals onder het jock der Spaenscher slavernije moet buyghen, nu siet ende ondervint ghy met der waerhey, hoe valsch ende leughenachtich sijne vorighe doleantien ende clachten gheweest zijn, als dat het hem leet soude wesen dat dese bloedighe Oorloghe niet ouer langhe en ware verandert in eenen bestandighen ende gherusten Vrede, maer is nu contrarie aen den wtgangh deser handelinge ghebleken, nu bemerckt ghy dat hy niet anders en soeckt dan om uwe Landen ende steden neyringh loos ende volck loos te houden, ende dat hy veel liever saghe, dat die vremde *Spaensche Maranen* hare Tropheen in uwe Landen mochten oprechten, ghelijckerwijs den *Duc d'Alva* int jaer 67. *t'Antwerpen* int Casteel begonnen heeft want waert anders, hy soude u ontlasten van die spaensche roof nesten, die Forten en Casteelen die hy tot boeyen ende banden van u welvaren hout, hy soude d'Inwoonders, de welcke hy wt den Lande heeft verdreven, van haer goederen berooft, ende haren Staet benomen, vrydom, van leven ende de conscientie wederom vergonnen, maer ter contrarie over dewelcke hy noch gheen macht en heeft ende die den roof wt sijne clauwen beschermt hebben, wil hy noch in haer ghemoet ende conscientie dwinghen, ende door middel van gheveynsden Vrede daer over domineren, wat is dit anders, als *Ieroboams* tyrannie, heeft ons sijnen Vader met roeden ghecastijt, hy wil ons met Schorpioenen slaen.

Dat hy de vereenichde Landen soodanighe bekende Vryheyt heeft ghepresenteert, is anders niet te houden dan ghelijck het pardoen, dat hy aen de Landen presenteerde in't Jaer 74 wel wetende dat wanneer sy van hem pardoen versochten, ende sijne gratie souden aen nemen, ten minsten hare schult bekennen moesten, ende schult bekennende dat alsoo sijne wreetheyt ende bloedighe tyrannije ouer haer ghepleecht, als een straffe der Iustitie ouer haer misdaet mochte ghenoeemt werden.

Maer die Heeren Staten ter contrarije, verthoonen inde Supplicatie aen den Coninck ghedaen Anno 74. dat sy het Pardoen niet en wilden, noch en behoefden aen te nemen, daer benefens met menichfuldige exempelen aen hem bethoont, dat sy noeyt teghens den Coninck, noch sijne gherechticheyt yet misdaen hadden ende soomen bevonde dat sy schuldich waren, datmen hun daer ouer soude straffen, ende het sweert door den hals smijten, sy wilden haer vrywillich daer onder buyghen.

Wy en hebben ooc van hem onse vryheyt niet te versoecken, gemerct wy wt der naturen, ende wt cracht van onse oude Privilegien der Landen vry ende lijber zijn, ende nu weyghert hy ons dese vryheydt toe te staen, ende t'ghene hy selfs teghens de vryheyt der Landen ende sijner Voorsaten eedt heeft inghevoert, te willen repareren: wat is dan ymmermeer van sijne goede ghenegentheyt, Vaderlijcke zorghe, vredsamen wille te hopen gelijc hy dicmaels, (doch maer geveynsdelijck) voorgeeft,

want de vryheyt die wy versoecken, ende behooren te ghenieten, en strect niet tot verdruckinge oft

beheersing, sijnder oft onser nagebure landen, maer ter contrarie, strect tot behoudenis van sijn eygen wel varen, tot ruste *ende* vrede der gantsche Christenheyt, niet alleen inde Nederlanden, maer oock selfs in sijne rijcken, landen *ende* steden van Spaignien, inde welcke sedert het Iaer 98. Dat hy aldaer onse schepen, goederen, *ende* comanschappen, gerooft, geconfiskeert *ende* geplondert heeft, het bootsvolc gevangen, *ende* op de Galeyen gestelt heeft, hoe neyring loos sijne havens *ende* steden geworden zijn, hoe seer sijne Tollen gabbellen, *ende* ander incomsten vermindert zijn, dat hy hem ten laetsten ter noot met copere munte heeft moeten behelpen, *ende* sijne dagen van betalinge by decreet te maken.

Boven dien, door de couragie *ende* traffikerende genegentheyt der Nederlanders, zijn hem ten deel sijne *Indien* ontvremt *ende* sijnen handel aldaer (die hy alleen vry *ende* absoluyt gebruycten) becommert *ende* hinderlijc gemaect, daer op sy andersints nemmermeer en souden gedacht hebben, doch niet tegenstaende, hy blijft als *Pharao* verhart al voelt hy de hant Godes tegens hem, al hoort hy de stemme *Saule, Saule* wat vervolcht ghy my, al is hy met verschricken vanden peerde geslagen (gelijck int iaer 88. in sijne geweldige Vlote gheschiet is) noch en wil hy naer den raet *Ananias* van sijne blintheyt niet geholpen werden, daerom hebben wy dit veel meer voor een teecken van Gods barmherticheyt t' onswaert te houden, dat hy desen spaenschen *Leviathan* noch door sijn eygene oogen *ende* sijne valstricken meer den neuse doorboren wil *Iob* 40.

Hy en ontset hem niet voor die schrijvende hant *aen* den want, die den trotsigen *Belzaser* verschricte in sijne gedachten, dat hem die lendenen beefden, *ende* sijne beenen ryelden *Dan. 5.*

Hy en heft sijne oogen niet op, als den *Nebucadneser* *ende* en ondersoeckt niet, waerom hy de 7. tijden onder den dauwe des Hemels, gras met die Beesten ghegeten heeft, hy en bemerct niet dat sijne nagelen als Arents clauwen, *ende* sijn hayr als vogels vederen gewassen zijn, dat is hy en gevoelt niet dat hy van alle natuerlijcke *ende* menschelicke barmherticheyt *ende* de moedicheyt berooft is, blijct dat die menichfuldige supplicatien die ootmoedighe requesten der Weduwen schreyen *ende* der Weesen tranen om den iammer der bloediger oorloge *ende* die spaensche tyrannije, hem, noch synen Vader in 20. Iaren niet en hebben connen bewegen, maer heeft het so weynich gheacht als den wreeden tyran, *Phalaris* het loyen van sijnen vuyrigen metalen stier, daer in hy de arme Christenen tormenteerden *ende* ter doot brochte, alsoo schijnet hem meer genoechte, als leet wesen geweest te zijn, *ende* te meer heeft ondertusschen alle middelen *ende* wreetheyt bedacht om de selve te dempen, niet alleen door geweld van uyerlijcke wapenen, maer ooc met vergift met fenijn, door Pistolen, door daggen haer Princen *ende* Overheden om te brengen, by particuliere moordenaers om gelt by hem daer toe gehuert, gelijck als *aen* den *Prince van Oragnien* (hoochloflijkke memorie) tot *Delft* is geschiet, *ende* daer na noch tot meermalen gepoocht heeft, om sijnen nagelaten sone den *Prince Maurits van Nassou*, van gelijcke te doen.

Het en is niet te verwonderen, dat hy sulcken ontsinnicheyt *ende* meer als *Barbarische* wreetheyt tegen de Nederlanders gebruyct, also hy de selve (doch tonrecht) voor rebellen scheldet *ende* voor sijne vyanden houdet, ghemerct hy niet min teghen andere souveraine Princen Coningen *ende* Potentaten soodanigen wreetheyt gepleecht heeft, door de hant van particuliere moordenaers heeft soecken

om te brengen, op de welke hy niet en hadde te pretenderen, dan alleenlijck om sijn gepretendeerde *Monarchie* te stabileren ende vergrooten.

In somma wat is dan te hopen dat wy emmermeer yet goets van dese vuyle spaensche krenge verwachten sullen, so lange hy de Roomsche Babelsche hoere soect te believeen, die daer noch niet sat en is van het bloet der Heylighen, ende den bloede der ghetuychenisse Iesu Christi. *Apocalipsi*. 17.

waer van de zielen wraecke roepen die daer ligghen achter den Altaer, so langh (segh ick) hy met haer boeleert, ende drinckt wt den kelck haerder hoerderije, soo en sal den Draeck niet ophouden met sijne stroomen het kindeken te vernielen, maer wy sullent lichtelijck met die vleughelen des gheloofs connen ontvluchten, tot dat ons den Enghel sal wijsen ende toeroepen. *Sy is ghevallen sy is gevallen Babylon die groote, ende een huysingh der Duyvelen ghevorden*: want seer haest sal hare stemme wt den Afgront voort comen om haren vloeck ende laster teghens den rechtveerdigen te worpen, wat oorsaeck, wat reden, wat ontschult sullen sy voren wenden, dat dese Vredehandelinghe alsoo onvruchtbaerlijck ghebroken is, sal hy sijne schult hier in willen bekennen ende belijden met den Prophete *David* dat hy t'onrecht des armen mans schaep (als hem den Propheet *Nathan* overtuychde) ghedoodet heeft, neen gheensins, hy sal wederom sijnen ouden deck-mantel genaemt *Catholijcke Religie*, ouer sijn melaets lichaem winden ende om dat wy die niet en willen aen nemen de oorsaeck van alle miserien, ende calamiteyt, op onsen halse schuijven, onder dit schijnen heylich Lammeren cleet, heeft hy sijnen Wolven ende Vossen aert soo langhe ghepleecht, ende soo veel duysent menschen onder t'decksel van dien aen galghen en staken ghebrocht.

Maer ghy ghenaedde *Catholijcken* ende *Roomsch-gesinde* die al hier neffens ons in dese Landen uwe woon plaetse hout, laet u niet voorstaen, dat hy eenichsins denckt om die Roomsche Religie ter liefden van uwe salicheyt in te voeren, neen ghewis, ten is maer om v. l. te verdooven, ende vande gehoorsaemheyt der overheyt af te trecken, om v. l. tot oproer, seditie ofte oneenicheyt te beweghen, om alsoo door dien middel naer de wijze van Esopus fabel, de vors ende de Velt-muys te doen vechten, om dat hyse, ter wijl als den kiecke wou, beyde klampen *ende* in slicken mocht, *ende* wanneer hy hem also int Gouvernement gestelt hadde, sijne generale straffe over t'geheele lant naer *Duc d'Alfsche* wijze wtgieten, ende niet alleen van den 10. noch 5. penning maer van alle goederen te berooven, ghelijckerwijs aen die van *Mechelen* gheschiet is, die den *Duc d'Alva* met Processi, met cruycen, met vanen wederom in haelden, maer wat holpet, sy werden altemael geplondert, gherooft, Nonnen, Bagijnen, Geestelijck ende Wereltlijck, niemant wert verschoont, haer Dochteren, haer Vrouwen, ende religieusen werden vercracht ende ter schanden ghebracht, boven dien de mannen in haer presentie, vermoort ende de Sonen verdreven, ey lieve wat deucht, vrientschap, eere, oft ghemack sout ghy meer als dese van haer ghenieten, te meer om dat ghy, die met ons nu soo langh gevochten, ghewaect, ghebraeckt, schot ende lot ghegheven hebt om dien algemeynen vyant, den Spaigniaert te wederstaen, wildet ghy yets pretenderen ende van Religie vermaenen, dat ghy met haer daer, in eenich zijt wat salt u helpen, dewijle ghy met uwe cracht, const, comenschap, ghelt ende middelen hun so langhe tegen gheweest zijt, ende wat verschooninghe mocht ghy hebben, waerom ghy niet ouer lange op haer sijde gecomen zijt, ende met haer hun wederpartije helpen bevechten, ende wtroeyen, heeft het den Catholijcken ten tijde van *Duc d'Alva* niet moghen verschoonen, die oorsake ghenoech hadden haer t'excuseren, niet wetende waer sy voor seker vluchten mochten om haren Conincx dienst te doen, ende de Roomsche Religie te beschermen, dewijle in gheene landen, noch steden versekeringhe en was, dan alomme werden de beelden aafheworpen ende andere Afgoden wtgheroeyt, sulcx dat sy soo wel in als wt het vuyr hadden moghen loopen, maer ghy hebt nu ouer 20. jaren geweten waer ghy seker ende gerust

in uwe conscientie mocht wonen om die eere des Coninx ende die Roomsche Kerck te helpen voorderen, ende

daer ghy wist dat alle die van contrarie Religie wt de Landen ende steden verdreven waren, men sal u vraghen waerom dat ghy aldaer tot hun niet gecomen zijt, ende gedaen als die vande Gereformeerde Religie, die wel haer woon plaetsen, Stadt, lant sant, huys en hof, Vader ende Moeder verlaten hebben om die goede sake met haer partije te helpen bevoorderen ende haer conscientie gherust te leven.

Ghy sult gewisselijck het oude Spaensch vonnis moeten hooren al sy in verscheyden furien gheseght hebben. *Sijt ghy Catholijck het is te beter voor u Ziele, maer het lichaem en goet comt den Coninck toe.*

Maer wat soude dese Spaenschen *Leviathan* op v.l. passen, oft om v.l. schoon aensicht te believeen (soomen seght) yets van sijn ghepretendeerde voornemen te laten vallen, hy en heeft de natuerlijcke Catholijcke Coningen niet willen verschoonen, maer de selve wt haer Rijcke ende Landen verdreven. Wat heeft het *Don Anthonio* moghen baten dat hy Catholijck gheweest zy, ende den Prince sijnen Sone noch tegenwoordich hiet int Landt, ende is Catholijck ghebleven, hebben sy sijnen Vader niet met ghewelt van sijn Rijcke berooft, ende presenteertmen den Sone wel yets weder.

Den Coninck van *Vranckrijck Henricus* de 3. was die niet Catholijck genoegh, die soo veel Placcaten ende Mandementen (tot verdruckinghe der *Hugenoten*) heeft geteekent ende doen publiceren, is hy niet ten lesten self door een Monick vermoort? Wilt ghy my hier op antwoorden ende segghen dat het was tot weder-wraecke, om dat hy te voren den *Guilaert* hadde doen vermoorden, voorwaer sy sullen noch al veel meer actie teghens u vinden, want benefens dat ghy in 't Placcaet van *Crimelese* begrepen zijt van 't Iaer 68. tot *Madril* ghepubliceert, waer by al de Nederlanders lijf, goet, en leven (naer hun seggen) verbeurt hebben, d'een om dat sy de Kercken ghebroken hebben, ende d'ander om dat sijse niet beschermt hebben, niet te min so sijt ghy noch hier in t'Lant gebleven, ende neffens andere Borghelijcken eet, van getrouwicheyt belooft, dat ghy sout helpen met goet ende bloet den Spaigniaert tegen staen ende wat voorts (tot nadeel der Landen) t'uwer kennisse quame, soudet aenbrenghen, ende daer op gilden broederschappen, ambachten, ende poorterschappen, Cornels, ende Capiteynschappen bedient hebt, wilt ghy segghen dat ghy daerom niet te min goet Coninck ende goet Papist zijt al hoe wel dat ghy de tyrannie der Spigniaerden teghen staet.

Maer ey lieve bedenckt, is niet den Coninck selfs een Spaigniaert, ende zijn de spaensche Soldaten niet s'Coninck Dienaers, ende zijn de Papen ende Iesuiten niet Spaigniaerts Biecht-Vaders? want hoe, het ghene dat dese haer vergeven ende boven dien den Hemel toe segghen, wilt ghy dat in hun bestraffen ende voor tyrannie schelden, weet ghy niet soo ghy de Spaigniaerts Tyrannen seght te wesen, dat ghy oock met eenen den Coninck noemt, ende den Coninck seght dat hy't voor den Paus doet, ende de Paus ist hooft van al de Papisten.

Merckt ghy wel soo haest ghy hier van roert dat ghy u selfs verclappen sout, ende u eyghen vonnis van *Crim* mede brenghen, daerom en verlaet u daer op niet.

Oft meynt ghy dat het u verschoonen soude, om dies wil dat ghy eenighe Iesuiten oft ander Pausche, Spaensche verspieters die hier int Lant comen, dewelck ghy met giften ende gaven vereert om daer met haer Cloosters, en Collegien oft Kercken elders te bouwen, oft om dat ghy t'ghelt met hoopen naer *Scherpen-heuvel* seyndet om den af-laet te coopen. Voor eerst, den af-laet vant ghelt wordy gewaer, maer den

af-laet der straffe en soude u niet ghebeuren, want sout ghy van haer vergiffenis
begheeren, soo waert seker dat ghy misdaen hadt, ende hadt ghy misdaen, ghy waert

weerdich gestraft, ende die met gelt de straffe af coopt, corruppeert de Iustitie, soo soudē sy moeten bekennen, dat sy gheltgierighe valsche Richters waren, welck sy niet doen en sullen, te meer om dat haer lijf goet en ghelt altemael toe comt, eer ghy't haer ghelooft oft ghegeven hebt, naer luyt der Spaigniaerts de wijse *Todos estam a nos* maer waren sijn Soldaten niet Catholijck ghenoech, hoe wel sy om haer betalinge moesten muyteneren, niet teghenstaende dat hy haer daer van pardoneerde, ende paspoorten verleende, niet te min dede haer om d'leven brengen, ende belooft noch ghelt te gheven, diese vermoorden conde, wilt ghy seggen dat sy gemuyteneerde waren, hy sal seggen dat ghy gherebeleerde zijt, ende vande die heeft hy noch dienst ontfangen, ende van v.l. niet dan teghenstant ghenoten.

In somma, ghy Catholijck en laet u niet verdooven, bedenckt de weldaden, ende de Landen, daer u Godt ghesegent heeft, daer ghy vredelijck ende gherust mocht woonen, daer u Politie Iustitie, ende recht gheadministreert wort, daermen u laet vry gheboren worden, vry doopen, vry trouwen, ende vry sterven, wat hebt ghy dan te claghen, men haelt uwe kinderen niet uytter wieghe ende moeders armen om teghens uwen danck te doopen, ghelijckerwijs ons die Papen in Brabant, Vlaenderen, ende elders gedaen hebben, men doet u herdoopen, noch hertrouwen, men schelt u houwelijck niet voor hoerdom, oft onecht, men hout uwe kinderen voor legitim, ende wettich men confiskeert, noch usurpeert, noch infructueert uwe testamenten, noch goederen niet, ghelijck men ons in Brabant, Vlaenderen, ende elders ghecracteert heeft

Sout ghy wt vreesse van des Coninx macht, u veynsen sijn vrient te wesen, ende dat, om met oochluycking sijn tyrannije toe te staen, ofte op hope dat hy u ofte uwe kinderen, hier naermaels mochte verschoonen ofte verheffen, dat ghy u daerom sout verblijden in sijn victorie ouer ons ende v.l. het is ydelheyt, die spaensche groetenissen luyden anders daer sy meester zijn. *Todosson Lutheranos perros bougarones veil lacos*, en anders niet hy is alleen *Fidalgo* ende wil Meester zijn, ende meester blijven en acht niemant boven hem.

Belanghende des Coninx ghewelt, t'is waer sijn macht is groot, sijn wraec is bitter, maer wat ist, *is Godt met ons vvie can ons hinderen*, wie soude voor de 40. Iaren ghesecht, ofte eens ghedacht hebben dat dien Spaenschen *Leviathan*, ende grooten Gout-water-blaser, hem alsoo op onse dorre stranden soudē vermorselen, dat hy hem selven nu tot eenen spot sijn tonghe wt steeckt, ende sijn tanden gheplettert heeft. Soo wy maer eendrachtich zijn, wy hebben met Godts hulpe den middel om hem noch swacker te maken. Al heeft hy nu gheproeft naer den raet *Elcovedi*, ende naer den raet *Lipsi* ende andere Iesuitsche Spaensche streken, ons door aanbiedinghe van vryheydt, ende valsche vrede-handeling te scheyden, maer Godtlof hy is ghevaren als den Wolf die der Schapen honden sach vechten, nam sijn occasie waer ende meynden ondertusschen lichtelijck ende sonder zorge vande Schapen te rooven, maer het faelgierden hem, want als die honden den Wolf saghen comen, lieten sy haer geschil ende vervolchden den Wolf gelijcker hant, tot dat sy hem verbeten ende ombrachten.

Daerom laet ons alle geschil ialousie ende wantrouwe laten varen, ende laet ons ghelijckerhant der Schapen vyant den Spaenschen Wolf veruolghen soo wy hem niet en connen verbijten, wy sullen ten minsten hem den roof beletten, daerom sullen wy stantvastich als den Eghel onse borstels ghelijcker hant van ons steken, soo salt gheschieden, dat de Beyren, ende Wolven haer selfs meer als ons beschadigen sullen

ende hare tanden ende backhuys quetsen.

Alle ghy Princen, Coninghen, Potentaten, ende Vorsten Ghesanten die u gheweerdicht hebt wt crachte ende trouwe met ons verbonden te wesen, om te vernemen ende aen te hooren die Spaensche factie in desen voorgestelden Vrede-handel, u zijn bekent hare groote beloftenissen, hare eeden, ende hooge protestatien, daer toe sy den name Godes als tot ghetuygen (doch lichtveerdelijck misbruyckt hebben) aengheroepen, dat alles ter goeder trouwen met een ongheveynst ghemoet ende sincere gheneghentheyte soo werde voortgebracht, maer eyntlijck, is bevonden niet dan bedroch valsche leughenen, ende listige practijcken gheweest te zijn, hoe wel ghy te voren tot uwer schaden ende tot nadeel van uwe Rijcken en Landen genoehsaem der Spaigniaerden listighe raetslaghen, ende meyneedicheyt beproeft hebt, soo is nochtans nu veel claeuder ende naeckter ontdeckt, ende dat Spaensche *Masscher* is door dese bedrieghelijcke Vrede-handelinghe ontbloomt ghemaect, vertoeft niet tot dat *Ioab* den *Amasa* met eenen kusse doorsteeckt, t'is met Godts hulpe in uwe macht om als *Iael* den vluchtighen *Sisera* den naghel door t'hoofd te smijten ende zijt versekert dat soo wanneer den Goddeloosen *Saul* den vromen *David* soud omghebracht hebben, den trouwen *Jonathan* soude niet ghespaert werden, ende sal u om een weynich honichs dat ghy ghesmaect hebt, in het Velt willen dooden, als *Saul* met eede gesworen hadde sijnen sone *Jonathan* te doen, soo hem het volck niet beschermt hadde, niet tegenstaende hy het Heyr der Philisteen door sijn toedoen gheslagen hadde.

Al schijnt dat hy met u door accoort in vrede ende vrientschap ghetreden is, ende dat hy het Canon, ende kalibers van de ramparden treckt, ondertusschen en laet hy niet met sijn goude Pistoletten u van alle canten te bestormen, ende bedenckt, hoe hy een bequame mijne graven sal om u Parlement met buspoyer op een mael inde lucht te doen opspringhen als nu in Enghelant ghebleken is, ende om u alsoo t'seffens van uwe Princen, Overheden, ende Raets-Heeren te berooven, om des te gemaklijcker u Rijcken ende landen t'usurperen ende tot een proye te verslinden, gelijk als *Achab* den *Naboth* ombrachte om alsoo sijnen Wijn-berch des te vryer te beheerschen isser wel oyt van grouwelijcker Goddelooser tyranniger ende Duyvelscher daet gehoort, daerom siet toe in tijts, niet dat wy ghenegen zijn tot Crijghen, Oorlogen, ende bloet vergieten aen te nemen, neen geensins, alle oprechte, vrome, vreedsame Christenen moeten met recht een afschrick ende grouwel daer van hebben, gelijk wy oock ghehoopt, ghewenscht, ende begroet hebben, dat dese bloedighe Oorloghe op dit mael een eynde ghenomen hadde, ende het is oock te beclaghnen, te beschreyen, ende te besuchten, dat soo menich Wedu, ende Wees, so menich Vaderloos, ende Moederloos kint sal gemaect werden, maer wien de oorsaeck daer van is (benedeffens dat wy de plagen door onse sonden wel verdient hebben) referere het oordeel aende Coninghen Potentaten, ende Vorsten Ghesanten selver, midtsgaders aen de Protestatien der Heeren Staten voor Godt, ende alle de Weerelt, by de Propositie in volle vergaderinghe ghedaen op den 24. Augusti 1608. ten aenhooren van die ghedeputeerde des bedriechlijcken ontrouwen Spaenschen Coninck ende stinckenden *Leviathan*.

Daerom t'is al te vergheefs yet goets van hem te verhoppen, ende datter een vromen Duyvel wt der Hellen comen sal, het en is niet alleen schadelijck bevonden met hem van vrede, vrientschap, ende eenicheydt te tracteren, maer oock schadelijck met hem te comanschappen, frequenteren, ende communiceren, ende niet alleen by particulier,

maer oock selver, ende negotianten, traffiquanten die hem de penninghen (tot behoeve ende verual des Crijchs costen) provideren, hoe hy tot verscheyden

male de selve (als diefsche wijze) ghetraecteert heeft, ende hare middelen gheusurpeert blijktt by de schadelijcke decreten van non betalinghe, soo by hem als sijnen Vader ghedaen.

Het schijnt dat Godt sijn Lant met maledictie gheslagen ende gheplaecht heeft, als het Lant van *Iudea* op welck in 3. Iaren noch dauwe noch reghen ghevallen hadde.

Wie sal connen met waerheyt segghen dat in vele Iaren wt Spaignien een Pistolet tot profijte ghebracht zy, ofte den Coningh en heeft met arresten, confiscatien, tolln, ende extraordinaris schattinghen, wel twee mael soo veel ghenomen, op wiens vrientschap op wiens alliantie, op wiens vryheyt heeft hy gepast dede hijse niet generael ende speciael betalen 30. ten hondert, hoe wel dat het hem (Godt lof) noch tot profijt noch eere verstreckt heeft, niet te min zijn wy daer deur ghestraft ende beschadicht ghebleven.

De *Fransche, Engelsche, Schotse* claghen van veel Millioenen, schade in Spaignien gheleden te hebben, noch evenwel zijn wy so bot ende verblint in onse giericheyt sulcx dat wy ons daer deur nu wederom onbedacht in materije van state van gratie der Spaigniaerden ghestelt hebben, dewijle nu met hoopen schepen naer Spaignien gheloopen zijn, alleenlick om dat ons den Spaigniaert maer toe ghelacht heeft ende met de bedriechlijcken Vredehandel ghelockt, wy hebben terstont Belsebubs pasporten versocht om in die helle te varen, ons is al vergheten die pijn-bancken, die Galeyen, die boeyen, die Inquisitie, het heyloos huysken, die putten, die cuylen, daerse onse Vaders, onse broeders, vrienden, ende ghebueren hebben ingheworpen, ende versmacht, die noch rechtevoort stincken vande verrotte lichamen, ende doode beenderen, soo onlanck ist gheleden.

Voorwaer, soo wy daer in blijven continueren, het is te duchten, dat Godt onsen voorspoet in tegenspoet, ende onsen zegen in vloeck veranderen sal, heeft hy dat heyr Israels ghestraft om eenen Babylonischen mantel die sy teghen Godts bevel behouden hadden, soo heeft hy wel reden om ons te straffen, wy die niet alleen ons met hare Babelsche mantels soecken te becleeden, ende te vercierren, maer boven dien dat wy haer sweerden, bussen, Canon schepen, cabels, ende anckers toevoeren, daer mede hy sijne Vloten versterckt, ende schepen van Oorloch wt reedet om onse Coop-vaerders, Visschers ende andere schepen te rooven ende te beschadighen, ende geven hem alsoo t'sweert om ons den hals af te smijten, ende helpen den bast vlechten om ons aen te hanghen, maer soo doende sullen wy ten lesten in plaetse van verschen ghesonden ende ghesouten Vis die wy inder zee vangen, een doode vuyle crenghe in ons net krijghen, als hem hier op onse strande nu verthoont heeft, ende sullen niet alleen dencken, dat hem de plaghen om Egipten wil geschieden, maer dat oock Israel de straffe verdient heeft ende dit voor exempel houden. Daerom laet ons toe sien, dat wy het Basiliscus ey, onder ons niet selfs wt en broeden, willen wy goede ende bequame vrucht van ons victorie plucken, laet ons den Crijch ter eeren Godes, tot bescherminghe, tot ontlastinghe van onse naghebueren, vrienden ende gealierde voeren dat wy dat spaensche iock van haren halse drijven, die daer suchten, ende voor ons ghebeden hebben dat onse victorien niet op en houden, op hope van een mael door onse bescherminghe haer ontlast te vinden ende vanden spaenschen moetwil vry werden.

Het is al verloren ons op de Spaensche beloftenissen van vrydom van vrede te steunen, soo langh hy in ons oft onser ghebueren landen sijne spaensche tyrannighe

roofnesten, Forten, ende Casteelen gheplant hout, daer en is gheen hope noch middel
om

eenen bestandigen noch vasten vrede te becomen, al ware sijn *Agreatie*, *Renonciatie*, ende *Certificatie* met goude woorden, ende gulden letteren gheschreven, ende met diamanten verzegelt, ten sal niet helpen. Can ooc een moor-man sijn huylt veranderen oft een Luypaert zijn plecken soo can hy wat goets doen dewijl hy den boosen ghewoon is, daerom sal hem Godt verstroyen. *Ier.13.*

Wy sullen veel meer ghelooven dat hy houden sal t'gene dat hem die dry gecroonde *Alchemist* over lange gheleert heeft, ende is int iaer 1415. op den 4. Iulij met de doot van *Ioannes Huis*, ende *Hieronymus van Pragen* bevesticht worden *Hereticis non est servanda Fides*. Dat is, men sal de Ketters geen gheloove houden. Godt wil hem sijn verstant ende ooghen verlichten om tot beter kennisse der waerheyt te comen, Amen.

Dit is voor soo veel wy noodich gheacht hebben naer de ghelegentheydt des tijts te schrijven, overmits wt oorsake (hier voren verhaelt) daer toe ghedrongen zijnde, verhope desen mijnen gheringen arbeyt int goede sal aenghenomen werden ende sullen met die redene *Achiors* besluyten als hy tot *Holofernum* seyde van *Bethulien* te winnen: *Daerom mijn Heere, laet vernemen oft hem dat volck besondicht heeft aen haren Godt soo willen wy optreken ende hare Godt salse u gewisselijck in de handen gheven, dat ghijse dwinght, maer hebben sy haer niet besondicht aen haren Godt soo en doen vvy niets teghen haer, vvant hare Godt salse beschermen, ende vvy sullen tot spot vverden den gheheelen lande Iudith Capit 5.25.* Willen wy dan dat Godt ons bescherme, ende alle onse vyanden tot spot make, ofte dat wy in hun handen niet vallen, wy sullen ons naer den raet *Achiors* examineren, ende sullen den woorde Godes gelooven, als hy segt door den Prophete *Malach*. Capit. 3. *Ghy zijt van uwer Voor-vaderen tijt aen altijt afggevveken van mijne Gheboden, ende hebtse niet ghehouden, daerom bekeert u nu tot my, soo vvil ick my tot u bekeeren spreeckt de Heere Sebaoth.* In wiens beschermingh ick den Leser bevele, ende ons allen, Amen.

FINIS.